

**Projekt CZ.1.07/1.1.00/08.0094 Vzdělávání pro udržitelný
rozvoj v environmentálních a ekonomických souvislostech**

Asociace pedagogů základního školství České republiky

www.vcele.eu

02 Životní úroveň a odpad učební list

Ročník: 3

Doporučený počet hodin: 1

Autor: Mgr. Miroslav Háša

Editace a grafická úprava textu: Mgr. Bc. Anna Doubková

© 2013 Asociace pedagogů základního školství České republiky

Ilustrační obrázky jsou použity v souladu s podepsanou smlouvou s Milanem Lesniakem a s licencemi k fotodokumentaci projektu VUREES a databáze software Inspiration.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

02 Životní úroveň a odpad: učební list

Lidé chtějí víc než přežít. Chtějí uspokojit i další své lidské potřeby. A mimo to, chtějí si zachovat svoji životní úroveň.

Co to je vysoká a nízká životní úroveň?

Nakupují jídlo, oblečení. Utrácejí za svoji vyšší „životní úroveň“ a za „nicotnosti“. Vytvářejí naši spotřební – konzumní společnost.

Zboží se dopravuje na paletách, v krabicích. Kupujeme zboží v obalech a obaly vyhazujeme. Vzniká odpad.

Obrázek 1: Co to je vysoká a nízká životní úroveň?

Někteří lidé nemají velké příjmy. Příčin může být mnoho.

- Nízké vzdělání, nemohou najít lepší zaměstnání.
- V místě bydliště není zaměstnání. Museli by se stěhovat.
- Neví o lépe placeném zaměstnání.

Obrázek 2: Klárka

Šťastný spokojený život a životní úroveň

Můžeme žít na vesnici, ve vlastním domku, topit dřevem (zatím nejlevnější palivo), chovat domácí zvířata a pěstovat zeleninu pro vlastní spotřebu, mít vlastní studnu s pitnou vodou a místo chladničky chladný sklep, místo velkého plochého televizoru můžeme mít rozhlasový přijímač a na zápraží si budou hrát čtyři děti. Přesto můžeme prožít velmi šťastný život, tak jako naši předkové.

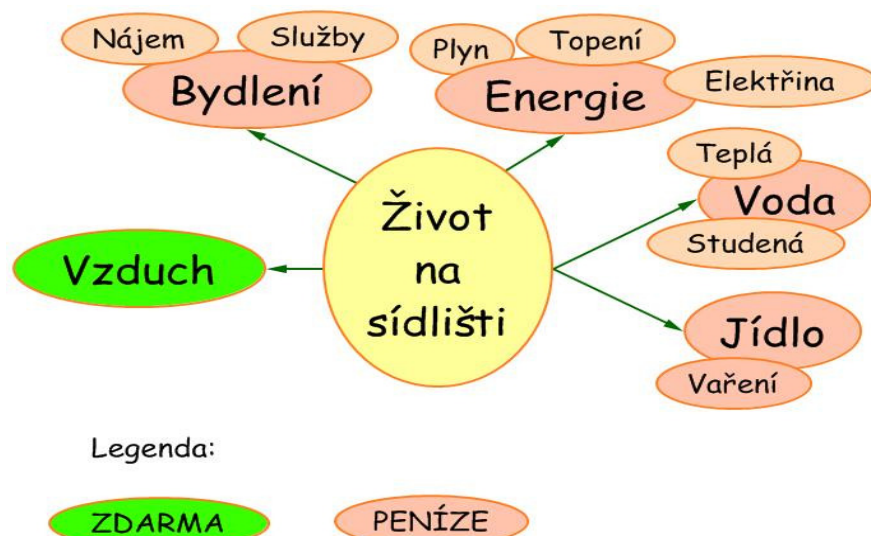
Pokud se životní úroveň bude měřit na počet ledniček, na spotřebu plynu a elektřiny atd., pak naše životní úroveň nebude asi patřit mezi nejvyšší. To však naše životní štěstí a spokojenost nemusí kazit. Zabezpečili jsme základní životní potřeby pro svoji rodinu.

Obrázek 3: Šťastní milenci a jejich majetek

Za co tedy musíme a můžeme v dnešní společnosti utrácet peníze?

Nyní bydlíme v bytech, máme teplo z radiátoru, pitnou vodu z kohoutku, elektřinu v zásuvce a plyn ve sporáku. Splachujeme na záchodě a koupeme se v pitné vodě. Za všechno platíme penězi. Potřebujeme tedy peníze.

Dnes se bez penězožroutů v životě neobejdeme.

Chceme-li přežít, jíst, pít, bydlet, svítit ... utrácíme peníze, které jsme pracně nabyli.

Mimo penězožrouty však existují i penězonosiči.

Obrázek 4: Život na sídlišti

Penězonosiči a penězožrouti

Každý majetek má svou hodnotu. Majetek může mít i jinou vlastnost než požírat naše peníze. Můžeme mít majetek, který peníze přináší. Proto můžeme majetek rozdělit na dvě základní skupiny. Penězonosiče a penězožrouty.

Penězožrouti

Penězožrouti představují majetek, který si koupíme, spotřebováváme a vzniknou nám z něj celkově pouze výdaje. Takovým majetkem uspokojujeme své potřeby – hlad, žízeň, potřebu někam patřit, komunikovat s ostatními apod. Velmi často penězožrouti dokonce potřebují ke své funkci další dokrmování, takže například auto spotřebovává pohonné hmoty, televize spotřebovává elektřinu a je třeba z ní platit televizní poplatek atd.

Penězožroutů se samozřejmě nemůžeme zbavit, ke svému životu je potřebujeme. Ale na druhou stranu bychom si je neměli pořizovat zbytečně a neuváženě.

Obrázek 5: Penězožrout

Penězonosiči

Penězonosiči představují naopak majetek, který nám peníze přináší bez toho, že bychom museli o něj významně starat.

Abychom penězonosiče získali, musíme obětovat buď svůj čas – například na vybudování vlastního podniku, na zpracování podnikatelského záměru nebo investovat své peníze (do stavebního spoření, podílových fondů, kapitálového pojištění, akcií, dluhopisů atd.). Pouze vlastnictví penězonosičů umožňuje dosáhnout vlastních finančních zdrojů příjmů.

Obrázek 6: Penězonosič

Penězožrouty máme různé a stejně tak jsou různí penězonosiči.

**Bydlení, teplo,
pitvá voda,
teplá voda.**

**Oblečení, šaty,
boty, kalhoty.**

**Jídlo, pití, doprava
do školy – do
zaměstnání.**

**Dovolená,
televizor,
lednička,
pračka.**

**Majitel
reklamní
plochy,
sluneční
elektrárny.**

**Elektronický
obchod na
internetu.**

**Pronajatý byt,
garáž, pozemek,
sklad, auto.**

**Investované
peníze na
kapitálovém
trhu.**

Obrázek 7: Penězožrouti a penězonosiči

PENĚZONOSIČI mohou být menší nebo větší. Mohou přinášet málo nebo hodně peněz. **Moudří lidé sní o svých vlastních PENĚZONOSIČÍCH a šetří na ně.** Protože touží po vlastních zdrojích příjmů. Nechtějí spoléhat na příjmy od zaměstnavatele nebo státu.

Nákup penězožroutů a penězonošičů bychom měli plánovat. Avšak záleží na nás, za co peníze vydáváme.

Pan Robert Kiyosaki, americký milionář a propagátor finančního vzdělávání říká: „**Peníze nejsou to nejdůležitější v životě, ale zdá se, že ovlivňují vše, co v životě důležité je.**“

Zdá se, že se v současné společnosti bez peněz neobejdeme.

Obrázek 8: Robert Kiyosaki

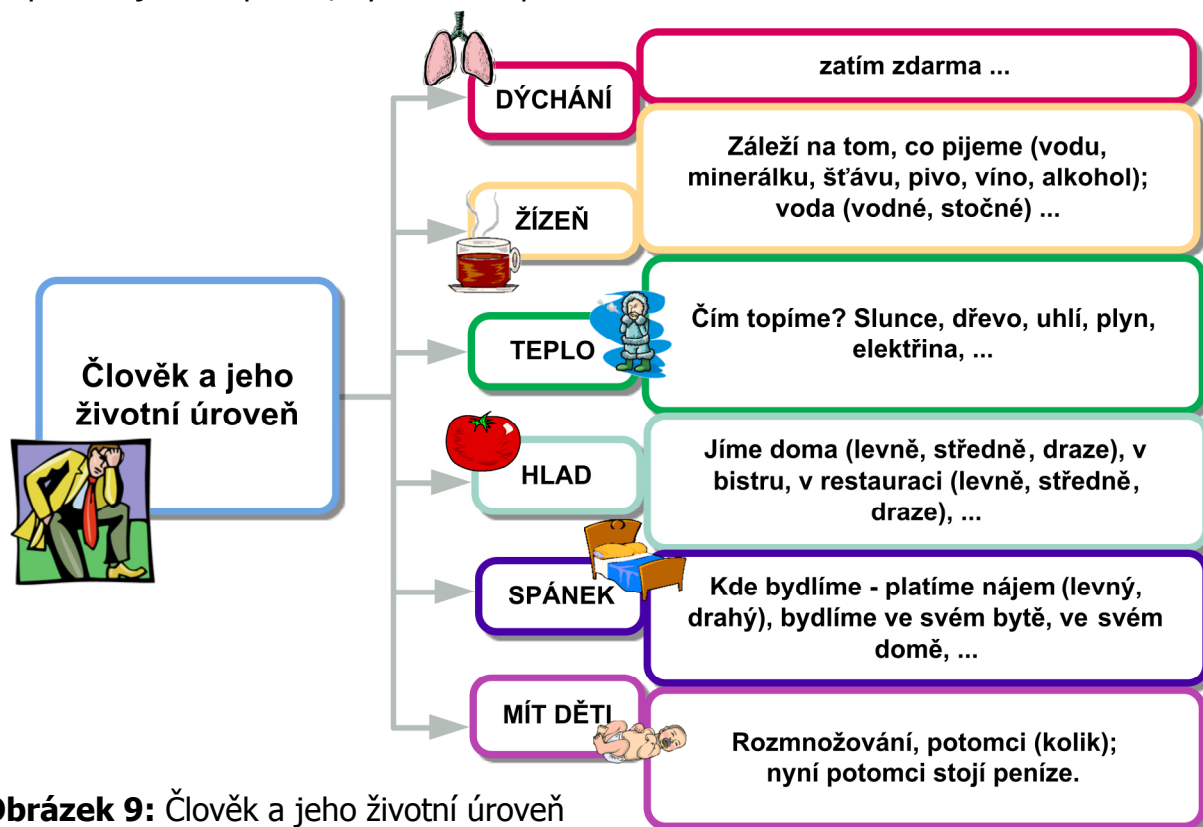

Fyziologické a ostatní lidské potřeby

Člověk má však i jiné potřeby než fyziologické, které jsou příjemné k přežití.

Další lidské potřeby jsou: potřeba jistoty a bezpečí; společenské potřeby; potřeba uznání a potřeba seberealizace. V přírodě je vše zdarma, ale musíte si to sami obstarat, např. utrhnout ovoce, ...

Co potřebujeme k přežití, bydlíme-li v panelovém domě na sídlišti?

Obrázek 9: Člověk a jeho životní úroveň

V bytě na sídlišti je skoro vše přivedeno přímo do bytu (pitná voda k pití, k vaření, ale i ke koupání, splachování záchodu (WC) a energie k vaření jídla, ohřívání vody, topení v bytě). Stačí si koupit v obchodě jídlo. No, pohodlí a komfort.

Najednou v naší spotřební společnosti všechno stojí peníze. Za většinu základních životních potřeb platíme. Otočíme spínačem a je světlo. Lednička a mrazák jsou zapnuty trvale! Elektroměr měří, kolik elektřiny spotřebujeme. Otočíme kohoutkem, teče pitná voda, točí se vodoměr a měří spotřebu vody. Dokonce se koupeme v pitné vodě a splachujeme WC pitnou vodou. Topíme v bytě tak, že musíme větrat.

Popelnice a kontejnery po svátcích

Životní úroveň můžeme posoudit po vánočních svátcích nebo po Novém roce. Kontejnery na odpad jsou přeplněné.